

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2017/18

Destinace (země, město): Srbsko, Bělehrad

Jméno, příjmení: Mgr. Petr Janeš

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Katedra za slavistiku, Grupa za bohemistiku

<http://www.fil.bg.ac.rs>

<http://www.fil.bg.ac.rs/lang/sr/katedre/slavistika/ceski-jezik/zaposleni/>

Škola

Český jazyk se vyučuje na katedře slavistiky Filologické fakulty Univerzity v Bělehradě. Čeština jako hlavní předmět (obor se nazývá český jazyk, literatura a kultura) je pouze jednooborové studium bohemistiky. Program je čtyřletý a není zakončený státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Celé studium je koncipováno systémem 4 + 1 (4 roky „bakalářského“ studia bez obhajoby diplomové práce, 1 rok navazujícího magisterského studia už s obhajobou diplomové práce). Uděluje se jen magisterský titul, který ovšem není rovnocenný českému. Češtinu lze rovněž studovat jako volitelný jazyk. Jedná se o dvouleté studium (ve 2. a 3. ročníku), které si zapisují především studenti slavistiky. Hodinová dotace pro tento předmět je 2 x 90 minut za týden (začátečníci, jakož i pokročilí). V akademickém roce 2017/2018 se lektor podílel jak na výuce začátečníků, tak participoval na výuce u pokročilých (pouze 90 minut týdně). Na bohemistice působí 6 pedagogů (včetně lektora).

Studenti

Počet studentů v každém ročníku kolísá podle jejich schopností splnit podmínky nutné pro zápis do dalšího ročníku. Do 1. ročníku bylo letos přijato 14 studentů, ale reálně se ke studiu dostavilo pouze 12 z nich. Ve 2. ročníku bylo 9 studentů, ve třetím 8. Ve 4. ročníku studovalo 9 studentů, přičemž někteří z nich nemají ještě splněné povinnosti z 3., nebo dokonce 2. ročníku. Věk studentů se většinou pohybuje od 19 do 24 let. Do tohoto počtu nejsou započítáváni studenti, kteří studují češtinu jako volitelný jazyk. V kurzu pro

začátečníky učil lektor 14 studentů, ačkoli poptávka převyšovala tento počet. Z kapacitních důvodů (výuka probíhala spolu se studenty 1. ročníku bohemistiky) byl však počet omezen a přednost dostali studenti slavistiky (nejčastěji studují rusistiku). Do kurzu pro pokročilé docházelo 17 studentů. Oficiální počet studentů je vzhledem k nepříliš jasnému systému o málo vyšší než faktický. Nevýhodou je to, že studium bohemistiky (stejně jako dalších oborů na filologické fakultě) je pouze jednooborové, což snižuje možnost uplatnění absolventů. Nabídka povinně volitelných či volitelných předmětů je velmi nízká.

Nemilou kapitolou je jistě nízká motivace studentů ke studiu českého jazyka, neboť na bohemistiku se dostanou téměř výhradně jen ti studenti, kteří původně tento obor studovat vůbec nechtěli, ale kvůli nízkému percentilu u přijímacích zkoušek nedosáhli na přijetí ke studiu vytouženého jazyka (oblíbené jsou velké jazyky, jako je angličtina, ruština, španělština, němčina...), a proto jim je nabídnut jazyk „malý“, vč. češtiny.

Studenti mají k dispozici 6 zkouškových období (září, říjen, leden, únor, červen, červenec) a po studentských protestech na začátku akademického roku ještě většinou přibude sedmé. V každém zkouškovém období musí být pro všechny ročníky vypsán termín na předmět Současný český jazyk (Savremeni češki jezik), kterého se spolu se dvěma kolegyněmi lektor účastní. Výsledná známka je aritmetický průměr, přičemž 10 znamená nejlepší výsledek, 6 nejhorší a 5 neprospěl.

Výuka

Lektor podepisuje smlouvu na hodinově blíže nespecifikovaný pracovní týden. Oficiální pracovní úvazek byl v akademickém roce 2017/18 18 vyučovacími hodinami týdně (2 x 90 minut v prvním až čtvrtém ročníku + 1 x 90 minut ve volitelném kurzu pro pokročilé; volitelný kurz pro začátečníky probíhal spolu s výukou pro bohemisty).

Náplní výuky jsou zejména jazykově-konverzační cvičení. Lektor také spolupracuje s lektorkou domácí, která se ve výuce soustřeďuje zejména na gramatiku, a s tzv. vyšší lektorkou, jejíž pracovní náplní jsou především překladová cvičení z češtiny do srbštiny a naopak.

Už od 1. ročníku jsou lektorské semináře vedeny výhradně v českém jazyce, a jsou tak prakticky jednou z mála možností, kde mohou studenti praktikovat český jazyk. Lektorské hodiny mají rozvíjet zejména komunikační dovednosti. Níže uvedené knihy slouží lektorovi jako textová opora k výuce, která je ovšem dále rozšířena či obohacena podle aktuálních potřeb studentů. Pozornost v těchto knihách je soustředěna

zejména na produktivní dovednosti, tj. mluvení a psaní, protože právě s těmito disciplínami mají slovanští studenti největší problémy. (Boccou Kestřánková, Štěpánková, Vodičková: *Čeština pro cizince A1 a A2*; Nekovářová: *Čeština pro život I a II*; Boccou Kestřánková, Kopíková, Šnidaufová: *Čeština pro cizince B1*; Boccou Kestřánková, Hlínová, Pečený, Štěpánková: *Čeština pro cizince B2*; Hudousková, Boccou Kestřánková, Hajíčková, Starý Kořánová: *Ústní a písemné vyjadřování pro pokročilé (čeština pro cizince)*; Ribarova, Z., Ribarova, S.: *Češka gramatika*). Semináře jsou často oživeny i jazykovými hrami, písněmi či prací s novinovými články. Do výuky jsou podle ročního období zakomponovány i české reálie a obecně kulturní informace. Pro komunikaci se studenty slouží kromě e-mailové korespondence i facebooková skupina.

Podmínky pro výuku

Vybavení učeben, které se nacházejí v prostorách filologické fakulty, je zcela skromné, tedy tabule + bílá křída / černý fix. Většina učeben, v nichž lektor vyučuje, se nachází ve sklepních prostorech fakulty, jedna je dokonce bez oken. Problémem větších učeben je špatná akustika, kdy není studentům, příp. lektorovi, dobře rozumět. V bohemistické místnosti je sice k dispozici LCD televizor napojený na stolní počítač, ovšem bez připojení k internetu. Aby se však do této učebny lektor vůbec na dvě dvouhodinovy dostal, musel si výuku posunout na den, kdy měl mít původně volno.

Lektor sdílí kabinet nejen se všemi kolegy bohemisty, ale i s pedagogy slovistiky (dohromady cca 12 pedagogů). Kabinet je vybaven několika počítači s přístupem na internet, tiskárnami a skenerem. Psací stůl lektor sdílí s dalšími dvěma kolegy, na stole má k dispozici starý počítač, na kterém kvůli neaktualizovaným programům nefunguje správně internet, neboť se zobrazuje pouze minimum webových stránek.

Součástí katedry je i zvlášť vyčleněná bohemistická knihovna, která je součástí slavistické bibliotéky (přibližně 5000 knih). K dispozici je i sbírka DVD s českými filmy (cca 270 filmů).

Další aktivity

Lektor se podílí na organizaci překladatelských soutěží a studentských výměn a stipendií, vydávání česko-slovensko-srbského časopisu *Len/ň/ochod* (v tomto akademickém roce bohužel k realizaci nového čísla nedošlo). Spolupracuje s českou menšinou (zejména s lidmi z České besedy Bělehrad, kde mj. probíhá pravidelná konverzace v češtině i kurzy češtiny). Organizuje tradiční „pasování“ studentů do 1. ročníku, má na starosti bohemistickou nástěnku, katalogizaci bohemistické knihovny pro potřeby kolegů a organizaci přednášek českých autorů či pedagogů. V Kulturním centru Grad se snaží účastnit konverzací u českého stolu při tzv. language café, kam může přijít kdokoli, kdo se zajímá o český jazyk.

Spolupráce

Katedra bohemistiky spolupracuje s krajskou komunitou v srbské části Banátu. Kromě toho velice úzce spolupracuje s českým zastupitelským úřadem v Bělehradě. Vzájemné vazby jsou vynikající a více než standardní (zastupitelský úřad přijímá studenty v prostorách velvyslanectví a je spolupořadatelem každoroční překladatelské soutěže; pořádá četná setkání, koncerty, výstavy, filmové projekce či přednášky našich autorů, kterých se účastní taktéž studenti bohemistiky). Ambasáda je zároveň hlavním finančním přispěvatelem studentského časopisu *Len/ň/ochod*. Tradičně vynikající je spolupráce s LŠSS Masarykovy univerzity v Brně. Intenzivní je spolupráce s katedrou literární kultury a slavistiky Filozofické fakulty Univerzity Pardubice (semestrální pobyty našich studentů přes program ERASMUS+, vzájemná výměna pedagogů). V České besedě Bělehrad probíhají mj. přednášky pedagogů zdejšího bohemistického pracoviště. Naši studenti také úspěšně reprezentují bělehradskou bohemistiku při svých semestrálních pobytech v Brně či Praze.

Podmínky pro lektora

Lektor podepisuje pracovní smlouvu na dobu určitou. Z pravidelného 14denního platu odvádí daň, zároveň je mu hrazeno zdravotní a sociální pojištění. 1x měsíčně dostává rovněž příspěvek na městskou hromadnou dopravu. Může bezplatně využívat studentskou menzu. Rovněž i ubytování v samostatném dvoulůžkovém pokoji s vlastním sociálním zařízením ve zvláštním bloku studentské koleje je bezplatné. Vybavení pokoje: minibar místo ledničky, jednoplotýnkový indukční vaříč. V případě návštěvy (včetně rodinných příslušníků) je nutno uhradit taxu 555 dinárů/osobu/noc. Teplá voda je k dispozici nepravidelně (především v dopoledních a večerních hodinách). Na koleji se lektor potýká s hojným výskytem švábů, okřídlených mravenců a stonožek.

Ostatní

Zejména v prvním roce působení nastávají problémy při udělení povolení k pobytu. Lektor dostává od fakulty návrh pracovní smlouvy, který na cizinecké policii nechtějí zprvu přijmout, protože potřebují přesné datum, odkdy bude lektor na univerzitě působit. Toto datum ovšem nechce fakulta před udělením přechodného pobytu a vyhotovení pracovního povolení poskytnout.

Doručování balíků (knih) na jméno lektora je blokováno místním celním úřadem. Na základě písemného prohlášení o daru fakulta byrokratické záležitosti vyřídí a nechá balík dopravit do bohemistického kabinetu.

Ačkoli je lektorovi hrazeno zdravotní pojištění, doporučuje využívat i českého zdravotního pojištění.

Město Bělehrad

Bělehrad je poměrně moderním městem s více než 2 miliony obyvatel na rozhraní východního a západního světa. Problémy může mít Čech s místním mikroklimatem (vysoká vlhkost, teploty v letním období výrazně přesahující 30 °C, v zimním období prudký nárazový vítr a pocitově velmi nízká teplota). Bělehrad se snaží dostát představě o balkánské metropoli, což mj. znamená bohatý kulturní život a vysoký počet turistů.

Negativem je jistě nevyzpytatelná místní doprava, která se musí obejít bez metra. Člověk kvůli absenci jízdních řádů a častým kolonám není s to odhadnout, kolik času mu přesun po městě zabere.

Srbsko je kandidátskou zemí usilující o členství v Evropské unii, ovšem na ulicích je spíše vidět přátelský vztah k Rusku.

České Budějovice 31. července 2018

Mgr. Petr Janeš